

Sygn. akt III AUa 1441/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Ewa Stryczyńska (spr.)

Sędziowie: Sędzia SA Bożena Lasota

Sędzia SO del. Marzena Wasilewska

Protokolant: Eryk Nersisyan

Po rozpoznaniu na rozprawie 20 lutego 2020 r.

sprawy J. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o wysokość kapitału początkowego i wysokość emerytury

na skutek apelacji J. J.

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 22 sierpnia 2017 r. sygn. akt VII U 443/17

oddala apelację.

Bożena Lasota Ewa Stryczyńska Marzena Wasilewska

Sygn. akt III AUa 1441/17

UZASADNIENIE

Decyzją z 18 listopada 2016r., znak (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ponownie ustalił wartość kapitału początkowego J. J. na dzień 1 stycznia 1999r. na kwotę 277 842,51 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął okresy składkowe w łącznej ilości 27 lat, 4 miesięcy i 13 dni. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy nie uwzględnił okresów: od 8 marca 1988r. do 3 grudnia 1988r. oraz od 25 lutego 1989r. do 1 grudnia 1989r., gdyż za te okresy nie została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne.

Od powyższej decyzji odwołanie wniósł J. J., zarzucając jej naruszenie art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez jego zastosowanie, pomimo braku zaistnienia wynikających z niniejszego przepisu przesłanek i ponowne ustalenie kapitału początkowego ze zmianą na niekorzyść ubezpieczonego. W związku z powyższym wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji przez ustalenie kapitału początkowego w takiej wysokości, jak to miało miejsce w decyzji o ustaleniu kapitału początkowego z 30 marca 2002r., nr (...) wydanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W., tj. o ustalenie wartości kapitału początkowego na 1 stycznia 1999r. w wysokości 291 789,08 zł, przy przyjęciu okresów składkowych łącznie w liczbie 28 lat, 10 miesięcy

(tj. 346 miesięcy), a także zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że decyzją z 18 listopada 2016r. ponownie ustalił wartość kapitału początkowego w związku z wnioskiem odwołującego się o emeryturę. Do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresów: od 8 marca 1988r. do 3 grudnia 1988r. oraz od 25 lutego 1989r. do 1 grudnia 1989r., gdyż za te okresy nie została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne. (...) instytucja ubezpieczeniowa przesłała bowiem informację, że decyzją z 13 marca 1993r. składki zostały zwrócone. Wyjaśnił, że zważywszy na fakt, że wniosek o emeryturę został złożony po wejściu w życie rozporządzeń unijnych stanowi on przesłankę do ponownego ustalenia kapitału początkowego.

W dniu 18 stycznia 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wydał decyzję, znak: (...), którą przyznał J. J. emeryturę od 29 lipca 2016r.

J. J. wniósł odwołanie od tej decyzji zarzucając jej naruszenie art. 24, 25 i 26 w związku z art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez zastosowanie ponownie ustalonej w decyzji z 18 listopada 2016r. wysokości kapitału początkowego do obliczenia wysokości emerytury, pomimo że brak było podstaw do ponownego ustalenia kapitału początkowego. Wobec tego odwołujący się wniósł o:

- zmianę zaskarżonej decyzji przez ustalenie emerytury w wysokości uwzględniającej wysokość kapitału początkowego, takiej jaka została ustalona w decyzji o ustaleniu kapitału początkowego z 30 kwietnia 2002r., nr: (...) wydanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.,
- przedstawienie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych sposobu wyliczenia kwoty składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji oraz kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego,
- przedstawienie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych hipotetycznego wyliczenia wysokości emerytury przy uwzględnieniu wysokości kapitału początkowego ustalonego w decyzji z 30 kwietnia 2002r.,
- zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Zarządzeniem z 28 czerwca 2017r., na podstawie art. 219 k.p.c., Sąd Okręgowy połączył sprawy z odwołania J. J. od decyzji organu rentowego z 18 listopada 2016r., znak: (...) oraz z 18 stycznia 2017r., znak: (...), do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia .

Wyrokiem z 22 sierpnia 2017r. Sąd Okręgowy dla Warszawy-Pragi w Warszawie, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił oba odwołania.

Powyzsze rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego, zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne: J. J. 2 października 2001r. złożył wniosek o ustalenie kapitału początkowego. Do wniosku dołączył kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych wraz z dokumentacją potwierdzającą te okresy.

Dnia 30 kwietnia 2002r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wydał decyzję nr: (...), którą ustalił kapitał początkowy odwołującego na dzień 1 stycznia 1999r. na kwotę 291 789,08 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy, organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1989r. do 31 grudnia 1998r., przyjmując wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w wysokości 418,43%, jednocześnie ograniczając go do 250,00%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego, organ rentowy ustalił w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru, wynoszącego 250,00% przez kwotę 1.220,89 zł, tj. kwotę bazową określoną w części I decyzji (250,00% x 1.220,89 zł = 3 052,23 zł). Przy ustalaniu wartości kapitału początkowego, Zakład

Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 28 lat i 10 miesięcy, współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze 86,05% oraz średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat, tj. 209 miesięcy.

Odwołujący się 30 czerwca 2016r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wniosek o emeryturę.

Rozpatrując powyższy wniosek organ rentowy w pierwszej kolejności dokonał ponownego ustalenia kapitału początkowego J. J.. Decyzją z 26 sierpnia 2016r. organ rentowy ustalił kapitał początkowy odwołującego się na kwotę 277 842,51 zł. Przy ustalaniu wartości kapitału początkowego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 27 lat, 4 miesięcy i 13 dni, współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze 83,59% oraz średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat, tj. 209 miesięcy. Następnie organ rentowy wydał decyzję znak: (...), mocą której przyznał odwołującemu się zaliczkę na poczet przysługującej mu emerytury od 29 lipca 2016r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art.26 ustawy emerytalnej. Decyzja miała charakter zaliczkowy do czasu zakończenia postępowania wyjaśniającego ze (...)w W. dotyczącym zatrudnienia i wynagrodzenia odwołującego się.

W związku z wnioskiem odwołującego się o emeryturę, decyzją z 18 listopada 2016r., organ rentowy ponownie ustalił wartość kapitału początkowego na 1 stycznia 1999r., przyjmując okres składkowy w wymiarze 27 lat, 4 miesięcy i 13 dni, tj. 328 miesięcy. Wskazał, że do wysokości kapitału początkowego nie uwzględnił okresów od 8 marca 1988r. do 3 grudnia 1988r. oraz od 25 lutego 1989r. do 1 grudnia 1989r., gdyż za te okresy nie została opłacona składka na ubezpieczenia społeczne. Wobec tego wartość kapitału początkowego uległa obniżeniu do kwoty 277 842,51 zł.

Decyzją z 21 listopada 2016r. o przeliczeniu emerytury organ rentowy poinformował odwołującego się, że emerytura ma nadal charakter zaliczkowy i może ulec zmianie po otrzymaniu informacji o okresach ubezpieczenia za granicą potwierdzonych przez instytucję zagraniczną oraz poinformował o nie zaliczeniu spornych okresów, gdyż nie zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne.

W dniu 18 stycznia 2017r. została wydana ostateczna decyzja o przyznaniu emerytury w kwocie 6591,17zł. Do udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych organ rentowy nie uwzględnił okresów od 8 marca 1988r. do 3 grudnia 1988r. oraz od 25 lutego 1989r. do 1 grudnia 1989r., bowiem zagraniczna instytucja ubezpieczeniowa nie potwierdziła okresów ubezpieczenia na terenie (...). (...)instytucja ubezpieczeniowa przesłała informację, że decyzją z 13 marca 1993r. składki zostały zwrócone .

W toku postępowania, w wykonaniu zobowiązania Sądu, organ rentowy dokonał wyliczenia hipotetycznej wysokości kapitału początkowego (tj. z uwzględnieniem spornego okresu) wskazując, że wynosi on 291 789,08 zł. Zaznaczył, że przy tak wyliczonym kapitale początkowym wysokość emerytury wynosiłaby 6820,66 zł, natomiast po uwzględnieniu waloryzacji od 1 marca 2017r. 6850,67 zł.

Sąd Okręgowy wskazał, że powyższy stan faktyczny ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy i aktach rentowych. Zdaniem Sądu powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Uwzględniając powyższe ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał odwołania za nieuzasadnione. Sąd pierwszej instancji wskazał, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była wysokość kapitału początkowego odwołującego się, a w konsekwencji także wysokość należnego mu świadczenia emerytalnego. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017r. poz. 1383 ze zm., dalej: ustawa emerytalna) kapitał początkowy ma być odtworzeniem kwoty składek na ubezpieczenie społeczne, opłaconych przed 1 stycznia 1999r. Zasady ustalania podstawy wymiaru emerytury zostały określone w art. 15 ustawy emerytalnej, a wysokość kapitału początkowego, zależy od udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych,

podstawy wymiaru świadczenia, współczynnika określonego przez proporcję wieku ubezpieczonego i ustawowo określonego wieku emerytalnego oraz stażu. Natomiast do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia uwzględnia się przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z okresu ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok zgłoszenia wniosku o emeryturę lub z dowolnych 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku (art.15 ust.1 ustawy emerytalnej). W przypadku nieudowodnienia okresów składkowych i nieskładkowych, zgodnie z art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej, który stanowi, że jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Sąd Okręgowy zaznaczył, że dokumentem potwierdzającym wysokość wynagrodzenia jest zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, wystawione przez pracodawcę lub prawnego następcę pracodawcy na druku ZUS Rp-7. Dokumentem potwierdzającym wysokość wynagrodzenia może być też legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca odpowiednie wpisy o zatrudnieniu i wysokości wynagrodzenia, dokonane przez pracodawcę lub następcę prawnego.

Zgodnie z art. 175 ust. 1 zd. 2 ustawy emerytalnej, postępowanie w sprawie ustalenia kapitału początkowego przebiega według zasad, dotyczących ustalenia prawa do świadczeń przewidzianych w tej ustawie, co w szczególności dotyczy katalogu środków dowodowych, jakie służą ubezpieczonemu w postępowaniu przed organem rentowym do wykazania zarówno stażu ubezpieczonego, jak i wysokości przychodów.

W myśl art. 175 ust. 4 ustawy emerytalnej ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114 ustawy emerytalnej.

W art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej wskazano, że prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. ustalając decyzją z 30 kwietnia 2002r. kapitał początkowy odwołującego się, zaliczył jako okres składkowy okres zatrudnienia go przez (...)w (...)od 8 marca 1988r. do 3 grudnia 1988r. oraz od 25 lutego 1989r. do 1 grudnia 1989r., w oparciu o zaświadczenia z 15 czerwca 2001r.

Sąd ustalił, że z tego zaświadczenia wynikało, że J. J. wyjeżdżał za pośrednictwem (...) (...) w W. na zasadach agencyjnych do (...), gdzie był zatrudniany przez (...)w charakterze pracownika technicznego. (...) opłacał w (...) wszelkie podatki oraz składki na ubezpieczenia społeczne a (...)nie płaciło składek na ubezpieczenia społeczne ZUS.

W dniu 30 czerwca 2016r. odwołujący się złożył wniosek o przyznanie emerytury. Weryfikując uprawnienia odwołującego się do emerytury organ rentowy zwrócił się do (...) instytucji ubezpieczeniowej. Ta powiadomiła, że na wniosek J. J. decyzją z 13 marca 1993r. dokonała zwrotu opłaconych składek za okres: od 8 marca 1988r. do 3 grudnia 1988r. oraz od 25 lutego 1989r. do 1 grudnia 1989r., wobec powyższego brak jest podstaw do przyznania emerytury ze (...)systemu zabezpieczenia społecznego. Sąd Okręgowy zaznaczył, że odwołujący się nie poinformował organu rentowego o tym, że składki opłacone za powyższy okres zostały mu zwrócone.

W oparciu o powyższe ustalenia, organ rentowy 18 stycznia 2017r. wydał decyzję o przyznaniu emerytury, w której wskazał, że do udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych nie uwzględnił okresu: od 8 marca 1988r. do 3 grudnia 1988r. oraz od 25 lutego 1989r. do 1 grudnia 1989r., gdyż za te okresy nie została opłacona składka na ubezpieczenia społeczne.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że przeliczenie przez organ rentowy emerytury powszechnej i związane z tym przeliczenie kapitału początkowego, było prawidłowe i zasadne i w związku z tym oddalił odwołania.

Od powyższego wyroku apelację wniósł odwołujący się zaskarżając go w całości. Sądowi pierwszej instancji apelujący zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 114 ust. 1 w związku z art. 175 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przez zastosowanie tych przepisów mimo braku przesłanek do ich zastosowania, co stało się przyczyną błędnego ustalenia wysokości kapitału początkowego w kwocie niższej niż ustalona w poprzedniej decyzji ZUS z 30 kwietnia 2002r.;

- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 24, 25 i 26 w związku z art. 114 ust. 1 i art. 175 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez ustalenie wysokości emerytury przy uwzględnieniu ponownie ustalonej wysokości kapitału początkowego.

Wobec powyższych zarzutów apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez uwzględnienie odwołań i zmianę zaskarżonych decyzji przez ustalenie kapitału początkowego w wysokości 291 789,08 zł oraz ustalenie wysokości emerytury w kwocie 6820, 66 zł a po waloryzacji – 6850, 67 zł a także o zasądzenie na jego rzecz od organu rentowego kosztów postępowania za obie instancje w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu jako bezzasadna.

Rozpoznając przedmiotową sprawę, Sąd Apelacyjny kierował się uprawnieniem wynikającym z art. 382 k.p.c., będąc sądem merytorycznie rozpoznającym sprawę opierał się na całokształcie materiału dowodowego, uzyskanego w toku postępowania. Ze wskazanego przepisu wynika, że sąd odwoławczy, rozpoznając sprawę na skutek wniesionej apelacji, orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Przepis ten, jak i art. 386 § 1 k.p.c. określa model postępowania apelacyjnego, w którym dominuje obowiązek merytorycznego (w zakresie podstawy faktycznej i stosowania prawa) rozpoznania sprawy przez sąd drugiej instancji (wyrok Sądu Najwyższego z 3 kwietnia 2003r., sygn. V CK 423/02, LEX nr 583965). W systemie apelacji pełnej, Sąd drugiej instancji czyni własne ustalenia faktyczne i rozważa na nowo całokształt okoliczności sprawy, dokonując ich samodzielnej oceny. Może też w wyniku odmiennej oceny dowodów poczynić nowe lub odmienne ustalenia, opierając się na materiale dowodowym zebranym w pierwszej instancji (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 24 września 2010r., sygn. IV CSK 72/10, LEX nr 622212). Postępowanie apelacyjne jest postępowaniem odwoławczym i kontrolnym, zachowuje jednak charakter postępowania rozpoznawczego. Sąd drugiej instancji ma zatem pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia (wyrok Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2009r., sygn. I PK 32/09, LEX nr 548916).

Korzystając z uprawnienia wynikającego ze wskazanego wyżej przepisu, wobec zarzutów podniesionych w apelacji oraz treści oświadczenia odwołującego się złożonego na rozprawie apelacyjnej, z którego wynika, że nie pamięta on czy otrzymał zwrot składek ubezpieczeniowych opłacanych w związku z zatrudnieniem w (...)Sąd Apelacyjny w ramach uzupełniającego postępowania dowodowego zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., do przedłożenia tłumaczenia przysięgłego dokumentów zawartych w aktach emerytalnych, nadesłanych przez (...)instytucję ubezpieczeniową, celem zweryfikowania okoliczności nieopłacenia za odwołującego się składek na ubezpieczenie społeczne za sporny okres od 8 marca 1988r. do 3 grudnia 1988r. oraz od 25 lutego 1989r. do 1 grudnia 1989r. w związku z ustaleniem poczynionym przez Sąd Okręgowy, a kwestionowanym przez odwołującego się, dokonania zwrotu tych składek przez wskazaną wyżej instytucję.

Sąd Apelacyjny ustalił, że odwołujący się J. J. 10 grudnia 1992r. złożył wniosek o zwrot składek (...) do (...) instytucji ubezpieczeniowej S. E., który został rozpatrzony pozytywnie. W wyniku rozpoznania tego wniosku decyzją z 13 marca 1993r. zwrócono odwołującemu się składki ubezpieczeniowe opłacone przez (...) pracodawcę za lata 1988-1989, w łącznej kwocie 1244 CHF (tłumaczenie przysięgłe dokumentów ubezpieczeniowych k. 99-100 a.s.)

Powyższe okoliczności Sąd Apelacyjny ustalił na podstawie dowodu z przedłożonych w toku postępowania odwoławczego przetłumaczonych dokumentów (...) instytucji ubezpieczeniowej S. E., które okazały się w pełni wiarygodne i nie budziły wątpliwości Sądu. Nadto, żadna ze stron nie kwestionowała autentyczności powyższych dokumentów, ani też prawdziwości zawartej w nich treści, a zatem mogły one stać się podstawą ustalonych w postępowaniu odwoławczym okoliczności faktycznych. Opisany wyżej dowód pozwolił Sądowi odwoławczemu ostatecznie zweryfikować kluczową w niniejszym postępowaniu kwestię otrzymania przez odwołującego się zwrotu składek ubezpieczeniowych opłaconych w okresach jego zatrudnienia w (...). Sąd pierwszej instancji opierał się bowiem w tym zakresie jedynie na twierdzeniach organu rentowego, oraz znajdujących się w aktach rentowych dokumentach ubezpieczeniowych odwołującego się, sporządzonych w języku niemieckim, co zdaniem Sądu Apelacyjnego nie było wystarczające dla stwierdzenia wspomnianej wyżej okoliczności.

Po dokonaniu powyższych ustaleń Sąd odwoławczy doszedł do wniosku, że zaskarżony wyrok jest prawidłowy, a zarzuty apelacji nie mogły doprowadzić do jego zmiany jak również do zmiany zaskarżonych decyzji organu rentowego.

Istota sporu w sprawie niniejszej sprowadzała się do oceny, czy organ rentowy miał prawo na podstawie art. 114 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 175 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020r. poz. 53 ze zm., zwana dalej „ustawą emerytalną”), ustalić na nowo wysokość kapitału początkowego odwołującego się, z uwagi na ujawnienie nowych okoliczności tj. faktu zwrotu przez (...) instytucję ubezpieczeniową S. E. na rzecz J. J., bezpośrednio do jego rąk, składek ubezpieczeniowych opłaconych przez pracodawcę za okresy od 8 marca 1988r. do 3 grudnia 1988r. oraz od 25 lutego 1989r. do 1 grudnia 1989r. W konsekwencji istotne okazało się zagadnienie, czy w związku z powyższym, prawidłowa jest decyzja organu rentowego o przyznaniu skarżącemu emerytury obliczonej z uwzględnieniem, ustalonej ponownie wysokości kapitału początkowego z taką modyfikacją.

W obliczu ustaleń faktycznych poczynionych zarówno w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji jak i przed Sądem odwoławczym, nie ulega wątpliwości, że ustalenie przez organ rentowy kapitału początkowego odwołującego się w decyzji z 30 kwietnia 2002r. nastąpiło na podstawie niepełnych danych, przy braku ujawnienia przez wnioskodawcę faktu zwrotu na jego wniosek kwoty składek przez (...) instytucję ubezpieczeniową. Odwołujący się nie poinformował bowiem organu rentowego, że składki na ubezpieczenie społeczne opłacane w związku z jego zatrudnieniem w (...) w (...) zostały mu zwrócone na mocy decyzji z 13 marca 1993r. wydanej przez (...) instytucję ubezpieczeniową. Zapytany o ten fakt przez Sąd Apelacyjny na rozprawie 10 października 2019r., uchylił się od jednoznacznej odpowiedzi, twierdząc, że nie pamięta z uwagi na znaczny upływ czasu. Ustalenie kapitału początkowego po raz pierwszy nastąpiło więc z uwzględnieniem zatrudnienia w cyrku (...) w okresach od 8 marca 1988r. do 3 grudnia 1988r. oraz od 25 lutego 1989r. do 1 grudnia 1989r., gdyż pierwotnie organ rentowy uwzględnił te okresy, jako okresy składkowe. Dopiero w toku postępowania prowadzonego na skutek złożenia przez odwołującego się wniosku o ustalenie wysokości emerytury, powyższa kwestia została zweryfikowana przez organ rentowy, który w drodze informacji uzyskanej od (...) instytucji ubezpieczeniowej ustalił, że kwota składek na ubezpieczenia społeczne opłacanych w (...) w ww. okresach, została odwołującemu się zwrócona. Bez wątpienia zatem w niniejszej sprawie mamy do czynienia z przesłanką ponownego ustalenia wysokości świadczenia o której mowa w art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, która w związku z brzmieniem art. 175 ust. 4 tejże ustawy stanowiła dla organu rentowego uzasadnioną podstawę wydania zaskarżonej decyzji o ponownym ustaleniu kwoty kapitału początkowego.

Przypomnieć należy, że zgodnie z wykładnią utrwaloną w orzecznictwie, decyzje w sprawach dotyczących uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych mają charakter rozstrzygnięć deklaratoryjnych, co wynika z faktu, że prawo to powstaje po spełnieniu wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia (por. art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej), a więc z mocy samego prawa i trwa przez cały czas spełniania owych ustawowych warunków. Jak wyjaśnił Sąd

Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 26 lipca 2013r. (sygn. III UK 115/12, Legalis 750395) w konsekwencji decyzje organu rentowego wydane w sprawach uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych jedynie stwierdzają istnienie uwarunkowanej elementami stanu faktycznego określonej sytuacji prawnej, ale sytuacji tej nie tworzą ani nie kształtują. Decyzje organu rentowego w omawianym przedmiocie wydawane są zatem w celu stwierdzenia konkretnej sytuacji faktycznej.

Nie sposób zgodzić się z argumentami apelującego, że ponowne ustalenie kapitału początkowego oraz związanej z nim wysokości emerytury, nastąpiło przez dokonanie przez organ rentowy ponownej oceny tych samych, znanych mu wcześniej dowodów. Fakt, że okoliczność wykonywania przez odwołującego się w spornym okresie pracy za granicą była znana organowi rentowemu nie ma w tym wypadku znaczenia, ponieważ nową okolicznością w rozumieniu art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, jest ustalenie zwrotu na rzecz odwołującego się opłaconych wcześniej składek, która niewątpliwie nie była organowi znana w chwili wydawania pierwszej decyzji, dotyczącej ustalenia wysokości kapitału początkowego. Odwołujący się nie ujawnił bowiem wobec organu faktu otrzymania zwrotu kwoty stanowiącej równowartość uiszczonych w latach 1988-1989 składek.

W orzecznictwie wskazuje się, że hipotezą normy prawnej zawartej w art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej objęte są tylko okoliczności nieznanne organowi rentowemu, ale istniejące przed wydaniem decyzji, bowiem z użytego w tym przepisie sformułowania „ujawniono” wynika, że chodzi w nim o okoliczności nieznanne organowi rentowemu w chwili rozstrzygnięcia o prawie do świadczenia. W grę wchodzi również okoliczności, jakie powinny być znane organowi rentowemu przy dołożeniu minimum staranności, której jednak na skutek błędu lub przeoczenia nie zostały uwzględnione przed wydaniem decyzji (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 22 listopada 2017r., sygn. II UK 572/16, Lex 2434454 i z 26 lipca 2013r., sygn. III UK 115/12, Lex 1555690).

Sąd Apelacyjny podziela rozważania prawne Sądu pierwszej instancji dotyczące zasad ustalania wysokości kapitału początkowego, zatem nie ma potrzeby ich szczegółowego powtarzania. Za prawidłowe w konsekwencji należało uznać stanowisko organu rentowego, że sporne w niniejszej sprawie okresy zatrudnienia odwołującego się (...) w (...) nie mogły zostać zaliczone do okresów składkowych na potrzeby ustalenia wysokości kapitału początkowego - zgodnie z art. 174 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej, skoro w wyniku zwrotu na rzecz odwołującego się kwoty opłaconych przez ówczesnego jego pracodawcę, za te okresy składek, należało stwierdzić, że nie zostały one opłacone. W tych okolicznościach okresy te nie mogą być uznane za okresy składkowe i stanowić o podwyższeniu wartości kapitału początkowego. Zatem zarówno zaskarżona decyzja o ponownym ustaleniu wysokości kapitału początkowego w kwocie 277 842,51 zł, jak i jej skutek tj. decyzja o przyznaniu emerytury w określonej kwocie, wydana z uwzględnieniem ponownie ustalonej wysokości kapitału początkowego, okazały się prawidłowe.

Biorąc pod uwagę powyższe, stwierdzić należało, że zarzuty apelacji nie mogły wywołać zamierzonego przez stronę skutku procesowego w postaci zmiany zaskarżonego wyroku oraz poprzedzających go decyzji organu rentowego. Apelacja jako oparta na bezzasadnych zarzutach uległa oddaleniu, o czym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 385 k.p.c.

Bożena Lasota Ewa Stryczyńska (spr.) Marzena Wasilewska